

Wytyczne dla punktów szczepień usytuowanych poza podmiotami lecznicznymi, w których odbywać się będą masowe szczepienia

Niniejszy dokument zawiera sposób organizacji szczepień oraz podstawowe wymogi bezpieczeństwa w punktach realizujących szczepienia przeciwko Covid-19 (z wyłączeniem PSP, Drive-Thru, MJS, zakładów pracy). W zakresie tych form obowiązują odrębnie wydane wytyczne.

Wytyczne dotyczące organizacji punktów zostały opracowane przez zespół KPRM, MZ, NFZ, GIS i CeZ. Podstawowe wymogi sanitarne i bezpieczeństwa zostały sporządzone przez Ministerstwo Zdrowia i Główny Inspektorat Sanitarny.

Podmioty tworzące punkty

Wytyczne dedykowane są dla podmiotów zainteresowanych tworzeniem punktów lub dla osób spełniających warunki samodzielnej realizacji szczepień (kwalifikacja/szczepienie).

Mogą to być:

- podmioty które obecnie prowadzą co najmniej jeden punkt szczepień populacyjnych lub powszechnych i chcą otworzyć kolejny (dodatkowy) punkt;
- podmioty które są uprawnione do przeprowadzania szczepień ochronnych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi;
- osoby wykonujące następujące zawody medyczne: lekarz, dentysta, farmaceuta, felczer, pielęgniarka, położna, diagnosta laboratoryjny, fizjoterapeuta, ratownik medyczny.

Każdy punkt powinien współpracować z istniejącym punktem szczepień - prowadzonym przez podmiot wykonujący działalność leczniczą (PVDL).

PVDL odpowiada za następujące czynności:

- zamówienia szczepionek w SDS: współpracujący PVDL poinformuje RARS o wzroście potencjału szczepień w związku z dodaniem punktu (RARS odpowiednio podwyższy wystawiane oferty dla PVDL lub przygotuje nowe oferty dla punktów, jeżeli będą one widnieć osobno w SDS),
- odbiór i przechowywanie szczepionek dedykowanych dla punktów (opcjonalnie),
- pomoc punktowi w zapisywaniu pacjentów (e-Rejestracja) i wypełnianiu e-kart szczepień (opcjonalnie),
- rozliczenie wykonanych szczepień z NFZ.

Pobranie i odpowiednie przechowywanie szczepionek

PVDL zamawia, odbiera, przechowuje i wydaje szczepionki (wydanie i odbiór szczepionek podlegają ewidencjonowaniu).

Przechowanie i transport odbywa się w myśl obowiązujących zasad w Charakterystyce Produktu Leczniczego.

Osoby szczepiące powinny posiadać niezbędne umiejętności do bezpiecznego przeprowadzania szczepień, m.in.:

- przygotowywanie dawek szczepionek do podania,
- wykonanie podania domięśniowego szczepionki,
- obsługa aplikacji gabinet.gov.pl (w szczególności wypełnienie e-karty szczepień), udzielanie pierwszej pomocy.

Podmiot organizujący punkt odpowiada za:

- wybór i przygotowanie odpowiedniego miejsca spełniającego minimalne wymogi sanitarne oraz umożliwiającego sprawne przeprowadzenie szczepień, np. park, boisko, orlik, plac zabaw, ogrody jordanowskie, strefy zieleni na dużych osiedlach itp. W przypadku utworzenia punktów w miejscach, które objęte są specjalnymi przepisami, utworzenie punktu we wspomnianych miejscach powinien być zgłoszony do odpowiednich organów celem zapewnienia bezpieczeństwa obywateli (Urząd gminy, Policja, Straż Miejska).
- zapewnienie i przygotowanie kadry obsługującej szczepienia,
- zarządzanie zapisami pacjentów (opcjonalnie),
- zapewnienie bezpieczeństwa i sprawności wykonywanych szczepień,
- zapewnienie środków ochrony osobistej dla kadry medycznej oraz oznaczenia umożliwiające identyfikację personelu.

Zamiar utworzenia takiego punktu jest zgłaszany do właściwego oddziału wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia. Warunkiem finansowania ze środków publicznych szczepień wykonanych w tym punkcie jest jego uwzględnienie, jako miejsca udzielania świadczeń, w wykazie podmiotów udzielających świadczeń w związku z przeciwdziałaniem COVID-19.

Sposób organizacji punktów

W punktach muszą być zachowane podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące w związku z epidemią Covid-19 (osłona ust i nosa, odpowiednie odstępy między pacjentami, członkami personelu.

Przy tworzeniu punktów powinny zostać uwzględnione następujące czynniki:

- natężenie ruchu pieszego, łatwość w dotarciu do punktu szczepień oraz jego położenie,
- warunki pogodowe (m.in. kierunek i natężenie wiatru, nasłonecznienie, deszcz i inne czynniki).

Oznaczenie punktów

Punkty muszą być oznaczone tak jak punkty szczepień populacyjnych w celu zapewnienia jednolitych standardów w każdym punkcie szczepień. **Wykorzystanie odpowiednich oznaczeń jest jednym z niezbędnych warunków włączenia do Narodowego Programu Szczepień. Wzory oznaczenia i materiały można znaleźć pod linkiem:** <https://www.gov.pl/web/szczepimysie/materiały-informacyjne-dla-szpitali-i-pacjentow-dotyczace-szczepien-przeciw-covid-19>

Sposób oznaczania powinien być uzależniony od specyfiki danego punktu i jego położenia.

Kto może zaszczepić się w punkcie

Punkty dedykowane są wszystkim zainteresowanym osobom, które wyraża chęć szczepienia w takiej formie oraz posiadają aktywne e-skierowanie i pozytywnie przejdą kwalifikację w danym punkcie.

Wymogi / wytyczne dot. pacjentów

- **przed udaniem się do punktu na szczepienie pacjenci powinni wydrukować i wypełnić kwestionariusz wstępnego wywiadu przed szczepieniem**, zaleca się, żeby punkt dysponował także wydrukowanymi kwestionariuszami,
- szczepieni pacjenci i osoby towarzyszące muszą mieć osłonięte maseczką jednocześnie usta i nos,
- **zaszczepieni powinni odczekać minimum 15 min.** po szczepieniu w wyznaczonym miejscu znajdującym się w pobliżu stanowiska szczepień.

Organizacja punktów - podstawowe wymogi

Punkty powinny być zlokalizowane w miejscach z odpowiednio dużą przestrzenią, tak żeby każdemu oczekującemu na szczepienie pacjentowi zapewnić min. 1,5 m odstępu od pozostałych oczekujących.

Liczba szczepionych osób w danym punkcie uzależniona będzie od jego wydajności i wielkości danego punktu i powinna uwzględniać zakładane tempo szczepienia pacjentów oraz zalecany czas oczekiwania po szczepieniu w wyznaczonym miejscu - **minimum 15 minut**.

Co do zasady w punktach będzie wykorzystywana szczepionka jednodawkowa.

Podstawowe elementy punktu w zależności od formy wykonywania:

- wydzielone miejsce dla osób oczekujących na szczepienie,
- wydzielone stanowisko / stanowiska szczepień,
- wydzielone miejsca pozwalające na pozostanie pacjentom przez co najmniej 15 minut po szczepieniu,
- wydzielona przestrzeń np. parawan, namiot przeznaczona do ew. udzielenia pierwszej pomocy (włączając pomoc w przypadku wystąpienia wczesnych niepożądanych odczynów poszczepiennych),
- środki do dezynfekcji,
- zestaw do udzielania pierwszej pomocy lekarskiej, w tym zestaw przeciwwstrząsowy (zestawy do przetaczania płynów infuzyjnych),
- aparat do pomiaru ciśnienia tętniczego krwi, stetoskop, termometr,
- toaleta dla personelu, toaleta dla pacjentów oraz przenośna umywalka dla personelu w pobliżu stanowiska szczepień.

Dopuszczalna jest mobilna umywalka w punkcie.

Stanowiska szczepień

Badanie kwalifikacyjne i szczepienie wykonywane są w tym samym miejscu - na tzw. stanowisku szczepień. Na stanowisku szczepień muszą być zapewnione wymagane warunki bezpieczeństwa (szczegółowe wymogi sanitarne dot. punktów znajdują się w części Minimalne wymogi Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministerstwa Zdrowia). Punkty powinny przygotować odpowiednie rozwiązania, aby ochronić osoby szczepione przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, które znacząco utrudniają wykonywanie szczepień lub zwiększają ryzyko z nim związane.

Rejestracja i zapisywanie pacjentów

Punkty będą widnieć jako odrębne punkty szczepień. Wystarczającym do zaszczepienia się w tej formie będzie posiadanie wyłącznie e skierowania.

Pacjenci nie będą musieli się zapisywać się na szczepienie w punktach.

Rejestracja będzie odbywała się na miejscu w punkcie.

Należy szczepić tylko pacjentów z wystawionymi aktywnymi e-skierowaniami.

Zespół/zespoły szczepiące

Punkt powinien zapewnić odpowiednio osobę/osoby do obsługi i szczepienia pacjentów co najmniej:

- dwie osoby z uprawnieniami do kwalifikowania i wykonywania szczepień oraz udzielania pierwszej pomocy (w tym co najmniej jedna do wykonywania szczepień), opcjonalnie:
 - osoby wykonujące inne czynności w tym porządkowanie kwestionariuszy wstępnego wywiadu przed szczepieniem,
 - osoby koordynujące kolejkę i kierujące ruchem pacjentów oczekujących na szczepienie na terenie,
 - osoby nadzorujące stan pacjentów w miejscu poszczepiennym.

Kto może przeprowadzać badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19

W każdym punkcie szczepień musi być dostępna osoba z doświadczeniem w udzielaniu pierwszej pomocy (ukończony kurs praktyczny pierwszej pomocy).

Uprawnione do kwalifikowania są osoby wykonujące zawód: lekarza, lekarza dentyści, pielęgniarki, położnej, felczera, ratownika medycznego, higienistki szkolnej, fizjoterapeuty, farmaceuty, diagnosty laboratoryjnego oraz osoby, które kształcą się: na piątym lub szóstym roku studiów na kierunku lekarskim albo na trzecim roku studiów I stopnia na kierunku pielęgniarstwo.

Uprawnieni do przeprowadzania szczepień są: lekarze, lekarze dentyści, pielęgniarki, położne, felczery, ratownicy medyczni, fizjoterapeuci, farmaceuci, higienistki szkolne i diagnosty laboratoryjni.

Osoby wykonujące niektóre z w/w zawodów powinny uzyskać dokument potwierdzający posiadanie umiejętności kwalifikowania i/lub wykonywania szczepień. Szczegółowe wymogi opisane są w Rozporządzeniu (szczegóły poniżej); informacje o kursach uprawniających do kwalifikowania i wykonywania szczepień przeciwko Covid-19 znajdują się m.in. na stronie internetowej Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, link <https://www.cmkp.edu.pl/vaxstopcovid>.

Podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 kwietnia 2021 r. w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19.

Liczba szczepień wykonywanych jest uzależniona od liczby personelu, wielkości punktu i jego usytuowania.

Przykładowy proces szczepienia pacjentów

- pacjenci powinni mieć już wypełniony kwestionariusz wywiadu wstępnego przed szczepieniem lub uzyskać pomoc w jego wypełnieniu przez osobę w punkcie,
- pacjent ustawia się w kolejce oczekujących na szczepienie do wskazanego stanowiska szczepień,
- osobę na szczepienie zaprasza osoba koordynująca kolejką oczekujących (opcjonalnie) po uprzednim opuszczeniu punktu szczepiennego przez zaszczepionego pacjenta,
- na stanowisku szczepień pacjent zostaje zakwalifikowany do szczepienia i zaszczepiony,
- po zaszczepieniu pacjent przechodzi na miejsce "poszczepienne" i czeka minimum 15 min. przed opuszczeniem punktu, w tym czasie personel kompletuje niezbędną dokumentację szczepienia,
- po odczekaniu wymaganego czasu, pacjent opuszcza teren punktu.

Przechowywanie i transport szczepionek

- Szczepionki przechowuje się wg zaleceń producentów dotyczących zarówno transportu, jak i przechowywania produktów immunologicznych, w tym również szczepionek, zapewniając temperaturę w przedziale od +2°C do +8°C jako warunek zachowania ich trwałości oraz skuteczności (jeśli produkt wymaga innych temperatur to muszą być zapewnione warunki przechowania zgodnie z CHPL).
- Szczepionki są transportowane i przechowywane z zachowaniem łańcucha chłodniczego, który oznacza środki techniczne i rozwiązania organizacyjne służące utrzymaniu oraz monitorowaniu, zgodnych z zaleceniami wytwórcy warunków przechowywania, transportu i dystrybucji produktów immunologicznych w rozumieniu przepisów ustawy Prawo farmaceutyczne, w celu zachowania ich trwałości i zapobieżenia zmniejszeniu ich skuteczności.

Minimalne wymogi Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministerstwa Zdrowia

Niezbędne wyposażenie punktów szczepień

Toaleta dla personelu, toaleta dla pacjentów oraz przenośna umywalka dla personelu w pobliżu stanowiska szczepień, dozownik z mydłem w płynie, aby umożliwić szybkie i łatwe umycie rąk (umywalka może znajdować się w obiekcie w pobliżu punktu).
Dopuszczalne jest użycie mobilnej umywalki.

Dodatkowo w punktach konieczne jest zapewnienie:

- dozownika/ dozowników ze środkiem dezynfekcyjnym,
- pojemnika z ręcznikami jednorazowego użycia i pojemnika na zużyte ręczniki,
- toalety dla personelu i pacjentów w miejscu/ w pobliżu miejsca udzielania świadczenia,
- pojemników na odpady medyczne (szczegóły w tabeli poniżej),
- zabezpieczenia odpadów medycznych i ich odbiór oraz utylizację przez PWDL w myśl obowiązujących zasad w tym zakresie.

Odpady o ostrych końcach i krawędziach	Sposób postępowania
<ul style="list-style-type: none"> • Igły bezpośrednio po szczepieniu lub podaniu leków w iniekcji. • Ampułki i fiolki po zużytych szczepionkach • Ampułkostrzykawki 	Wrzuca się do plastikowego sztywnego, odpornego na przekłucie lub przecięcie, pojemnika jednorazowego użycia
Inne odpady medyczne	Sposób postępowania
<ul style="list-style-type: none"> • Fiolki z gumowymi korkami po zużytych szczepionkach • Strzykawki jednorazowego użytku (bez igieł) • Szpatułki jednorazowego użytku • Materiały opatrunkowe (gaziki, gaza, lignina, wata) zużyte w związku ze szczepieniem, udzielaniem pierwszej pomocy po dezynfekcji powierzchni dotykowych 	Wrzuca się do pojemnika wyłożonego workiem jednorazowego użycia z folii polietylenowej koloru czerwonego